

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 3

85. ÅRGANG

10. FEBRUAR

1973

PASSENDE TEMA I FEBRUAR?

TANKER OM LYSET

(Side 35 - 46)

EN MILEPEL PÅ HAMAR

BISKOPENS

preken under innvielsen av Borromeus søstrenes kapell og nye hus, Hamar.

Kjære Søstre,

Innvielsen av dette kapell og dette søsterhjem markerer uten tvil en milepel i deres gjerning her på Hamar og Hedemark. Et virke som begynte for snart 50 år siden, da søstrene i 1924 forplantet sin virksomhet fra Molde til Hamar og uten nølen tok fatt på etableringen av St. Torfinns Klinik, som allerede syv år etter innvielsen måtte utvides til den etterhvert ble det som den er idag, en uunnværlig institusjon i Hedemarks helsevesen, en institusjon som dere søstre, på grunn av den utvikling som har skjedd og som ligger utenfor deres og min kontroll, fra 1. juli 1972 av, har måttet la gå over på offentlige hender. Ikke desto mindre vil dere bevare kontakten med St. Torfinns Klinik og bidra også i fremtiden til denne gjernings opprettholdelse. Jeg vet at mange stiller seg uforstående til det som nu er iferd med å skje, mange som er blitt glade i søstrene gjennom deres oppførende innsats gjennom årene og som mener at dette måtte la seg føre videre i det uendelige. Vi som kjenner Kirkens aktuelle situasjon, den dypt beklagelige mangel på ordensskall, den nye sykehuslovens overordentlige strenge krav og utviklingen innen Ordenslivet selv siden Vatikankonsilet, er klar over at den dag måtte komme da konsekvensene av dette måtte trekkes for flere av våre kongregasjoner og de klinikker og sykehus de med stort offer har opparbeidet. Vi ser dette i øynene med fatning, takker Vår Herre for det gode han har villet gjøre gjennom denne innsats i Kirkens nyetablering-periode i dette land, og gleder oss over at selve verket, klinikken som den står og funksjonerer idag, vil gå videre, en viktig provins til landet lagt i en tid da helsestellet

(Forts. s. 52.)

REDAKSJONELT:

OM „SEDENES P OG VÅR TROVER

De kristne her til lands har ord på seg for å være mest opptatt av andres seksuelle synder. Man skulle kanskje tro at dette hadde forandret seg en smule anno 1973, men det går tydeligvis ikke så fort: I avisene for den 31/1 gjengis stoff fra en pressekonferanse i Oslo hvor lærer ved Kristelig Gymnasium, Gunnar Mellbø legger frem sin bok om «Sex-revolusjonen — kampen mot det 6. bud». I hvert fall en avis tolker hans tanker slik: «Når folk bryter det sjette bud, faller kristentroen.» Eller for å bruke lærerens egne ord (fra Aftenpostens referat): «Kampen mot kristendommen har skiftet karakter. Dogmene får stort sett være i fred nå. Angrepene konsentreres om det sjette bud.»

«Forfatteren presenterer sin bok som . . . en beskrivelse av hva som er hendt på seksualmoralens område. Det er en revolusjon, et kjempeangrep på hjemmet, hevder han. Dermed også et angrep på kristendommen. Kirken . . . har flyktet unna og beholdt . . . navnet. Når man ser på store kirkesamfunn i Amerika og Tyskland, er det ikke stort mer igjen . . .»

På vegne, om vi får lov, av blant annet mange unge lesere og venner,

vil vi gjerne med noen få ord forsøke å plasere disse tanker i et større perspektiv. Det er riktig at mange tro-

PATER VANNEUFVILLE ER DØD

Dominikanerpater dr. Gabriel M. Vanneufville døde søndag den 4. februar om ettermiddagen på Vår Frue Hospital. Pater Vanneufville som ble 82 år gammel var nestor blant Oslo Katolske Bispedømmes prester, en elsket og klok pater som helt til det siste holdt kontakten med sin store skare av venner og konvertitter. Han ble født 21.10 1890 i Frankrike, ble ordinert den 24.4 1924 og kom nesten fra starten av med i dominikanernes arbeide i klosteret i Oslo.

RED.

ORFALL" DIGHET

ende, i alle kirkesamfunn, ser med stor skepsis og en del engstelse på utviklingen når det gjelder disse ting. Og med rette. Fra katolsk side har det for eksempel vært nødvendig å understreke Kirkens absolutt avvisende holdning i abortspørsmålet og paven advarte for noen år siden i en rundskrivelse mot kunstig prevensjon. (Hvilket ikke betyr at han advarte mot familieplanlegning.)

Men samtidig må man her forsøke å bevare likevekten og ikke skrike opp om verdens og troens undergang straks man møter nye og risikofylte situasjoner. Det finnes andre ting som utgjør en større fare for de kristne og deres tro. Blant annet de kristnes egen merkverdige blindhet for det faktum at de ikke virker troverdige på sine omgivelser når de som læreren igjen konsentrerer seg om «sedenes forfall». Ikke-troende ser ofte ganske klart hvordan de som kaller seg kristne i unnfalighet flykter fra andre spørsmål som i like høy grad kan gjelde liv og død for oss alle.

Det var og er ti bud i Guds lov.

A. R.

PASKELEIR FOR KONFIRMANTER

Tid: 16.—22 april.

Sted: Mariaholm.

Pris: kr. 175,— inkl. bussreise Oslo—Mariaholm.

Ledere: Ole le Fevre. Rune Markusen-Delva. Rudi Kessels.

Lærere: Sr. Mette. Rory Mulligan.

Assist.: Åse Nordgård. Bromby.

Påmelding innen 25. mars til UNKF's sekretariat, Akersvn. 5, Oslo 1, tlf. 20 72 26 linje 01 tirsdag—fredag kl. 17—19.

Reiseutgifter over kr. 50,— dekkes av vårt reisefond. Betingelsen er at deltagerne bruker billigste reise-måte.

Februar-temaet

Februar er kort, men normalt grå — vi drømmer om sommer og varme og lys hver dag. Vi har forsøkt å samle artikler i dette nummeret som på forskjellig vis tenker tanker om lyset og lar det bli et gjennomgangstema på de neste ti sidene. Den verdenskjente forskeren Margaret Mead, Oslo Katolske Bispedømmes ungdomsprest Rudi Kessels og stortingsmann og trosfelle, Lars Roar Langslet er representert — Langslet forøvrig med et foredrag han holdt under Enhetsuken (et innlegg som også handler om lyset.) Annet stoff i nr. 3 har det samme siktepunkt.

RED.

UNGE NORSKE KATOLIKKERS SOMMERPLANER

Liker du å møte gamle venner?

Liker du å få nye venner?

Vil du gjerne vite hvordan andre unge klarer dette med å være katolikk i ikke-kristent miljø?

Kunne du tenke deg en midnattsmesse under åpen himmel?

En tur til Danmark?

Møte tyske unge fra Essen?

Lære mer om musikk og liturgi?

Da skulle du lese dette sommerprogrammet fra Unge Norske Katolikkers Forbund, og velge det som passer for deg.

Påmeldingsfristen er 15. mai, men det er veldig stor søkning til noen leirer, så det lønner seg å være tidlig ute.

De som har lang reise til Mariaholm kan regne med å få støtte. En kan få soskenmoderasjon også.

Vi bekrefter påmeldingen etter at fristen er utløpt.

Vel møtt på Mariaholm eller på Øm!

RUDI KESSELS

PÅMELDING innen 15. mai til UNKF's sekretariat, Akersvn. 5, Oslo 1, tlf. 20 72 26 linje 01 tirsdag—fredag, kl. 17—19.

Påmeldingen er bindende. Vi må derfor be deg om en innbetaling p. kr. 25,— samtidig med påmeldingen. Påmeldinger uten denne innbetaling kan vi dessverre ikke ta hensyn til. — I tilfelle avbud betales disse kr. 25,— ikke tilbake (unntatt sykdomsforfall).

Resten av kontingenten betales etter bekreftelsen. Hvis du ikke skul-

le få plass på leiren, får du beløpet tilbakebetalt.

REISEUTGIFTER over kr. 50,— dekkes av vårt reisefond. Betingelsen er at du bruker billigst reise-måte.

Ten I og Nordisk leir, likeså Musikk-ukene har egen ordning for reisetilskudd. Se lenger nede.

JUNIOR-LEIRER

I.

Tid: 8. juli—18. juli.

Sted: Mariaholm.

Alder: 9—12 år.

Pris: kr. 275,— inkl. bussreise Oslo/Mariaholm.

Ledere: P. Ronald Holscher. Thomas Fraenkl. Josef Plocinski. Søster Sylvia. Knut Ruyter. Otto Juell. Erik Windt. Morten Müller. Irene Czerwinska.

II.

Tid: 5. august—12. august.

Sted: Mariaholm.

Alder: 10—13 år.

Pris: kr. 200,— inkl. bussreise Oslo/Mariaholm.

Ledere: P. Jo Neve. Torfinn Taxt. Vigdis Arntzen. Ellen Barra. Anne Hennig-Olsen. Jan Windt. Tore Farnes. Kate Augestad m. fl.

PROGRAM: SOMMERFERIE MED SPORT, LEK, TURER, BADING, LEIRBÅLSKVELDER MED SANG OG KOS, DISKUSJONER, UNGDOMSMESSER, KATOLSK MILJØ.
(Forts. s. 50.)

TANKER OM DEN NYE

AV ANTROLOGEN

Et utdrag av Margaret Meads preken i universitets-kapellet på Yale ifjor (se rammen helt til høyre):

Vi står idag overfor en helt ny situasjon, forhold menneskene ikke har møtt tidligere. Vi lever i en verden hvor det er nødvendig at vi forsvarer noe viktigere, noe mer avgjørende enn jorden vi står på. Menneskehetens hovedproblem består ikke lenger i å forsvare den enkeltes livsområde, å plante en vingård eller å bygge en kirke. Det avgjørende spørsmål for oss er nå å dele atmosfæren og havene, det som ingen kan eie, ingen beskytte, de tingene hvor man ikke ved hjelp av kanoner kan stoppe de forurensninger som truer med å ødelegge både luft og vann. Jeg hørte en gang en fremtredende representant for Flyvåpenet si: Man skal ikke særlig høyt til værs før man er over mer enn en nasjon.

Områdene av jorden vi lever på er ikke lenger det viktigste, likevel har vi en situasjon som minner om de tider da folk trodde de måtte slåss for landområder og beskytte dem med sine liv — enten det nå gjaldt store land som Amerikas forente stater eller China og Sovjet eller små stykker av jorden som for eksempel Montenegro. Vi vet ikke hvordan vi skal beskytte oss og vår verden mot kjernefysisk krig eller forurensninger eller ødeleggelser av hele atmosfæren. Og fordi det plutselig er slik har menneskeheten en helt ny situasjon foran seg — på en eller annen måte må den nå uttrykke og bekrefte menneskenes fellesskap og brorskap.

Det har alltid eksistert krav om å tilhøre og støtte ens egen gruppe. Fiendtligheter og væpnede oppgjør har i århundrene fulgt menneskene på grunn av slike geografiske skillelinjer. Krig og kjempende armeer har fulgt oss i fortiden og følger oss den dag idag — hvis det var mulig å måle alle de bønner som sies i for eksempel USA, ville vi se at man fremdeles ber for den ene part mot den andre i et stort antall kirker.

Det faktum at vi idag regner med at vi alle deler luften likt, er imidlertid et godt tegn på det som kan hende i fremtiden. Hvis noe galt skjer med luften i dette lille kapellet, kommer alle her til å dø. Det finnes ikke noen mulighet til å klyve til værs på ett eller annet for å puste inn renere luft. Hvis luften ble ødelagt, ville alle dø på like fot, og vi ville ihvert fall til sist dele noe som ikke kan stykkes opp, noe som vi ikke kan beskytte,

noe som vår felles sikkerhet er helt avhengig av.

Samtidig har vi imidlertid spørsmålet om hvem som vil være villig til å ofre såpass at denne luften blir reddet — det som folk gjør i en kant av verden kan true eller berge alle. Det som i øyeblikket foregår i Sydvest i vårt land med de store forurensningene truer USA, Canada og Mexico og til syvende og sist land som ligger på den andre siden av kloden. Det eneste

SITUASJON

MARGARET MEAD

astronautene ofte kunne se når de kikket ned på jorden var fryktelige og store flekker av skitt, sot og røk.

Hvordan skal denne verden bruke og nyttiggjøre seg folks offer- og innsatsvilje overfor deres familier og deres land i en større kamp for å beskytte atmosfæren og havet? (Og samtidig med dette hindre flere kriger om spørsmål om nasjonal rett og eieendom?) Jeg tror at disse ting bare er mulig hvis hver enkelt av dere kan slutte dere til en større gruppe uten å svikte eller forråde den lille gruppen. Når du forlater din egen lille familie og ofrer litt tid på en familie lenger nede i gaten, når du reiser fra det lille samfunn du bor i og sysselsetter deg med problemer som gjelder staten eller hele området, må det ikke bli noe brudd i den lojalitet du viser. Det er bare en lojalitet som stadig utvides til den en gang omfatter hele verden og hele Guds kongerike.

Men hvordan oppnår vi dette? Det er et stykke i Skriften som jeg aldri har likt. Det er flere, men spesielt dette. Men lang erfaring har lært meg at en person du liker kan forklare et hvert stykke i Skriften som du *ikke* liker på en slik måte at du får noe ut av det. Dette er muligens hva vi kaller åndelig brorskap. Da jeg skulle forsøke å tenke gjennom mitt tema i dag, gikk jeg derfor til ett av de mennesker i verden som jeg stoler helt på når det gjelder inspirasjon i disse ting. Jeg gikk til erkebiskop Anthony Blom i den russisk ortodokse kirke i Vest-Europa og jeg sa: «Dette her har alltid skapt vanskeligheter for meg. Kanskje det har skapt problemer for Dem også, det gjelder 10. kapittel i Matteus 34. til 39. vers:

«Tro ikke at jeg er kommet for å stifte fred på jorden. Ikke fred, men et sverd er jeg kommet for å bringe. Ja, jeg er kommet for å stifte fiendskap mellom en mann og hans far, mellom datter og mor, mellom svigerdatter og svigermor — og en manns egne husfolk skal være hans fiender. Den som velger far eller mor fremfor meg, er meg ikke verd. Den som vel-

ger sønn eller datter fremfor meg, er meg ikke verd. Og den som ikke vil ta sitt kors og slutte opp bak meg, er meg ikke verd. Den som har berget sitt liv, skal miste det, men den som har satt livet til for min skyld, han skal finne det igjen.»

Nå er ikke dette et særlig løfterikt avsnitt — denne profeti om uenighet i familiene og strid blant husets folk. Men det er en nøyaktig beskrivelse av det som foregikk da kristendommen nådde menneskene og av det som har skjedd i utbredelsen av andre religioner i fortiden. Men samtidig uroer det meg lite grann å tenke på at dette er ganske presise ord.

Derfor snakket jeg med erkebiskopen om disse ting, og han forklarte meg at nøkkelordet i denne teksten er *fremfor* — i den engelske teksten *more* (He that loved a son or daughter *more* than me) — hvis man i *meg* innbefatter alle jordens mennesker. Han sa at resten av verden blir en ukjent masse eller pøbler hvis et menneske sykkelig bare elsker de som står henne eller ham helt nær, som far eller mor. Men hvis du tar din far eller din mor og plaserer dem i massen, så er det ikke en masse eller en skare pøbler mer.

Og dette er øyensynlig nettopp den oppgaven vi står overfor — det å bli istand til å ta hver enkelt gruppe som vi stoler på og som vi elsker, det gjelder den minste familie og den største nasjon, og plasere denne gruppe i helheten. Og i det øyeblikket helheten også omfatter de vi elsker, så er de alle vår neste. På en måte er dette et pant — du beholder ingen for deg selv, du gir isteden alt du har av kjærlighet til en større gruppe. Og bare ved å gjøre det på denne måten, kan vi ha håp om å reise den innsats- og offervilje som i tidligere tider bare har vist seg i krigstid.

Nå er det forskjellige former for krig. Det er snakk om kald krig og det er skjult krigføring — men alt sammen er krig. Det har hele tiden vært tale om kriger hvor du slutter deg til en sak eller går inn for noen

MARGARET MEAD er først og fremst kjent for sitt banebrytende arbeide innenfor antropologien i mer enn en mannsalder. Med utgangspunkt i ikke-europeiske, såkalte «primitive» kulturer, har hun særlig søkt å kartlegge forholdet mellom det naturlige og det tillærte i kjønnsrollemønsteret. Hennes forskning har her vært av avgjørende betydning. Den viser at rollen som mann eller kvinne er sosialt betinget i en utstrekning man tidligere ikke kunne ane. Blant hennes mer kjente bøker kan vi nevne **Coming of Age in Samoa**, **Growing up in New Guinea**, **Sex and Temperament** og **Cooperation and Competition among Primitive Peoples**.

At hun også kunne være en ypperlig predikant var det vel få eller ingen som visste. Vi bringer her et utdrag av en preken som hun holdt i universitetskapellet ved Yale siste høst.

ideer som vil bringe deg i fiendskap og motsetningsforhold til de saken eller ideene truer. Dette har hendt i hele historien.

Hvis vi derimot kan bygge videre, fra familien, det samfunn vi lever i, landet vårt og til hele menneskeheten — og på den måten gi alt vi har av kjærlighet til denne menneskehet og ikke til en eller annen privat eiendom, så er det mulig at vi vil klare å elske våre familier, våre samfunn, våre nasjoner, våre sproggrupper og vår tro nok til at vi kan klare å ofre noe. Slike ofre som folk nå bare yder i krig. For-di det er den type ofre som trengs.

I krigstid har menneskene vært rede til å yde et hvert offer og til å være martyrer fordi de trodde at deres land, deres tro, deres liv og deres etterkommeres velstand avhang av det. De klarte det på grunn av deres kjærlighet og troskap mot et bestemt land eller en bestemt tro. Vårt problem idag er å fjerne rivaliseringen mellom de forskjellige grupper og samfunns-lag slik at vi kan overføre vår kjærlighet til et land, til en bestemt familie og til venner til hele menneskeheten ved å ta våre fedre og mødre og våre venner og de som tilhører vår egen gruppe og plasere dem i hele menneskehetens fellesskap.

Når vi makter det, er resten av verden ikke lenger en ukjent masse eller fiender, men del av oss selv.

TANKER OM LYS I

AV UNGDOMSPRESTEN

De linjer som her følger er ment som en frimodig ytring av tanker som undertegnede har gått rundt og tenkt på i lengre tid. De er ikke ment som noe debattinnlegg — de kan sikkert meget lett motsies — og de gjør heller ikke krav på å være en slags teologisk utredning. Meningen er ganske enkelt den at tanker som jeg har hatt nytte av *kan* tenkes å kunne hjelpe også andre. Tankene får selvsagt stå for min egen regning.

Først en innledende bemerkning.

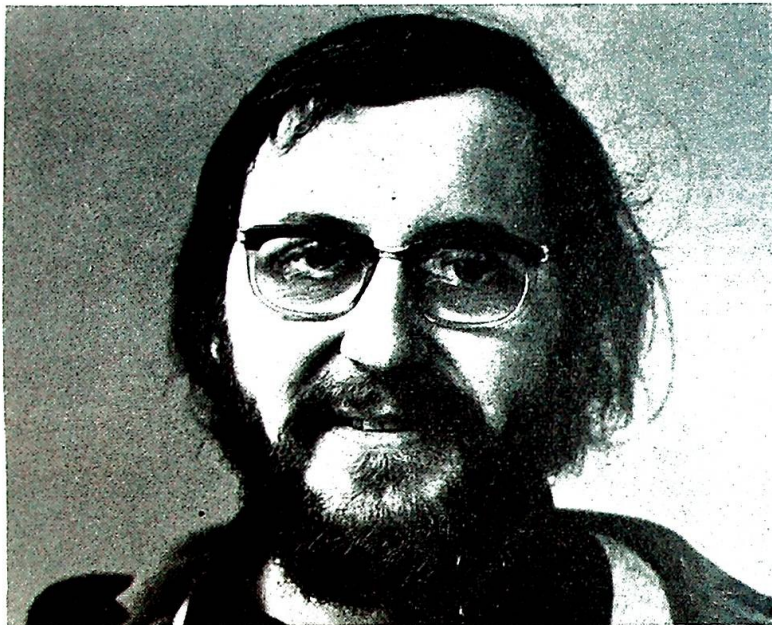
For hver katolikk er det vel slik at *noen* av trossannhetene tiltaler ham mer enn andre, og at han bygger sitt liv på dem. Dette betyr selvsagt ikke at han dermed avskriver de andre — de får bare ikke den samme sentrale plassen. (For øvrig hender det rett som det er at én bestemt trossannhet som lenge har stått perifert for en, plutselig trenger seg fram og blir til noe sentralt!)

Denne muligheten for personlig å kunne prioritere — slikt skjer som oftest ubevisst — alt etter ens temperament, bakgrunn, oppdragelse og alder, er etter mitt skjønn ikke bare normalt, men direkte positivt. Vi knuges ikke under et åk av dogmer, men finner frihet og rommelighet innenfor sannheten, en sannhet som likevel er så overveiende at vi aldri kan fatte den helt ut.

Denne rommeligheten er kanskje årsak til at katolikker muligens er litt mindre dømmesyke overfor andre, enn det man av og til kan støte på i mer sektbetonte religiøse miljøer.

Utgangspunktet for mine funderinger her er at Gud er blitt nokså fremmed og fjern for mange. Årsakene til dette er sikkert mange, og jeg skal ikke gjøre noe forsøk her på å legge fram en uttømmende liste over dem. *En* ting er imidlertid sikkert: blir Gud fjern, så er det vel neppe *Hans* skyld. Muligens må de forestillinger vi har av Gud justeres eller sågar erstattes?

Det å forestille seg Gud vil forøvrig alltid være et problematisk foretagende, fordi vi ved hjelp av menneskelige ord vil uttrykke noe som

per definisjon overstiger alt menneskelig. Men denne overveielsen gir oss bare enda større grunn til å være varsomme og kritiske med de ord vi klistrer på guddommen.

I det som nå følger vil jeg ta opp noen ord som gjerne brukes i forbindelse med Gud, for så å vurdere dem ut fra min personlige opplevelse av hva disse ord står for for meg.

La oss, som en begynnelse, ta for oss ordet «Gud». Denne betegnelsen har en lang, solid tradisjon bak seg — på våre breddegrader en tradisjon som er mye eldre enn kristendommen selv. På *en* måte et utmerket uttrykk. Ordet «Gud» sier jo ikke noe bestemt om Gud, det fremkaller ingen idéassosiasjoner med ting eller personer vi kjenner fra vårt daglige liv. Når jeg tvinger meg selv til å knytte et *bilde*, en *forestilling* til ordet «Gud», så blir det en slags fjern og fremfor alt usynlig ånd som holder til et sted i det uendelige rommet, der lyder blir hule og langtrukne og uvirkelige. Dette fantasiproduktet er naturligvis meget personlig. Men felles for alle slike personlige forestillinger

av ordet Gud er antagelig *det* at de fremstiller Gud som den utilnærmelige, den fjerne, den som ikke kan sammenlignes med noe eller noen på denne jord. Men nettopp denne ensidige betoningen av Guds annerledeshet og fjernhet gjør ordet nokså verdiløst for oss. I vår tid, da Gud er blitt såpass fjern og fremmed at det blir et problem, er betegnelsen «Gud» til ingen hjelp — snarere tvertom.

Det Nye Testamente innfører så et nytt ord, et ord som vi umiddelbart forstår, fordi det er hentet fra vår menneskelige virkelighet: *far*. Ordet har fått en enestående plass, det er blitt så dominerende at man nesten kan snakke om monopolstilling på gudsbetegnelse innen det kristne språkbruk.

Det ville selvsagt være formastelig av meg å påstå at ordet «*far*» skulle være uegnet, det også. Men som alle menneskelige ord og uttrykk, strekker heller ikke dette ord til. Ordet kan bl. a. gi en uheldige (og uriktige) assosiasjoner. Og det er slik det virker på meg.

Ordet «*far*» gir meg særlig to bestemte assosiasjoner. Den første er

VINTERMØRKET

RUDI KESSELS

det at en far er den som omgir sitt barn med kjærlig omsorg, han beskytter det, han hjelper barnet i alt det barnet ikke klarer selv.

Og den andre er faren som autoritet: han som bestemmer alt, fordi han vet alt bedre, og barnet skal bare være lydige.

Disse to assosiasjoner — la oss kalle dem «far — beskytter» og «far — autoritet» — kan virke meget uheldig.

Når det gjelder den første, far — beskytter, så opplever jeg som voksen mann livet slik at jeg aller helst vil klare livets utfordringer på egen hånd. Hver gang jeg greier noe, hver gang jeg tvinger meg selv over en eller annen terskel, hver gang jeg overstiger meg selv, opplever jeg en dyp glede. Jeg ser således på en far — beskytter som et slags hinder til full personlig utfoldelse. — Gud er naturligvis ikke noe slikt hinder i virkeligheten. Men en unyansert bruk av ordet «far» kunne få noen til å tro det. Det er ikke noe merkelig i det at man føler en instinktiv trang til å forkaste en slik far-beskytter Gudsforestilling.

Så kommer vi til idéassosiasjonen «far — autoritet». Når jeg ser tilbake på mitt eget liv, fra min tidligste barndom og til idag, så merker jeg at elementet «autoritet» var meget dominerende til å begynne med, for så gradvis med årene å vike tilbake. Etersom det ble mindre og mindre autoritet som bestemte over meg, ble jeg lykkeligere og friere; for nå kunne jeg bygge ut mitt liv slik som jeg ville, i oppfinnsomhet og kreativitet. Er Gud en autoritet, som beskrevet ovenfor, da synes hans vesen å gå mot de dypeste lengsler i mitt vesen, og da må det oppstå kollisjoner og problemer. — Heldigvis, så vet vi at Guds «suverene» stilling overfor oss i virkeligheten ikke er av den art at den dreper oppfinnsomheten og kreativiteten; Han appellerer jo nettopp til vår frie vilje. Men ordet «far» kan få en til å tro at Gud er en Befehl-ist-Befehl-far.

Nå kan vi naturligvis ikke greie oss uten forestillinger, ord, uttrykk. Men det fins andre betegnelser for Gud. Jeg skal her nevne to som tiltaler meg personlig meget. Den første finner vi i vår trosbekjennelse som et annet navn på Gud, nemlig Lys. («Lumen de Lumine» — «Lys av Lys»). Vi, moderne mennesker, konfronteres så sterkt med truende meningsløshet i vår egen tilværelse og omkring oss i verden, at vi skulle ha gode forutsetninger for å forstå symbolspråket lys/mørke. Lys står her for: å vite hva som skal gjøres i et usikkerhetens og rådvillhetens mørke.

Mørket opplever vi umiddelbart. Men hvor er lyset? La meg her bruke en liten sammenligning. Det hendte i vinter at jeg gikk en tur om natten sammen med en venn. Vi skulle følge en opptråkket sti i snøen som var nok så svingete. Jeg gikk foran, han bak meg, og bare han hadde lykt, slik at jeg fikk lys bakfra. Dette var ingen god belysning, men likevel var det nok til at jeg kunne se hvor stien gikk hen for hvert skritt jeg tok. — På lignende måte forestiller jeg meg Gud som Lyset. Han åpenbarte sin herlighet i Jesus Kristus, «det sanne lys, som opplyser hvert menneske . . .» (Jo. 1, 9). Vil vi vite hvordan vi skal leve, hva vi skal prioritere i livet, hvordan tilværelsen kan bli meningsfylt, ja, hvis vi vil ha lys i mørket, så er vi henvist til Kristus, til hans ord, til hans gjerninger. Men alt dette ligger bak oss i tiden, nesten 2000 år. Det kan by på problemer å løse opp floker i 1973 i Norge ved hjelp av hendelser og ord som ligger så lang tid bak oss.

Men likevel er disse hendelser og ord såpass vektige og grunnleggende at vi skulle kunne bruke dem til å finne konkrete svar på konkrete spørsmål idag — vi må bare vite at vi må gi avkall på store vyer foran oss, og nøye oss med skrittvis å gå framover. Det lys vi får er et lys bakfra.

Sammenligningen med stien og lykten halter litt på ett punkt: Kristus er jo ikke bare en skikkelse som ligger

bak oss i tiden — Han lever idag, meddeler oss av sin Ånd og gir oss sin Kirke som møtested. Men selv da får vi huske på at hans Ånds virke og hans Kirkes liv er meget nær knyttet til hendelsene fra for 2000 år siden og de skrifter som da oppsto.

Den andre betegnelsen som tiltaler meg meget er det som utallige ganger står i salmenes bok og gjentas i det Nye Testamente: «Du Gud er jo mitt *håp!*»

Vi vet alle hva det betyr å kunne håpe — eller å miste ethvert håp. Uten håp er hele tilværelsen en dårlig spøk, livet lønner seg ikke, angst og mismot bryter det ned. Men Gud står der som vårt håp . . . Hvordan?

Det kan skje mange ting med oss, harde ting, meningsløse ting, men det aller verste som kan hende er — paradoksalt nok — det som helt sikkert venter oss: døden, tilintetgjørelsen, utslettelsen. Og det er nettopp denne siste grusomme tingen, døden, som Gud har overvunnet i Kristus, en gang for alle.

Det verste som kan hende oss blir fratatt sin brodd. Derfor kan tingene aldri bli så gale for en kristen at han skulle være fullstendig uten håp . . .

«Du Gud er jo mitt *håp!*» er (eller kan bli) adskillig mer enn en hul frase. Det kan være ord som holder en oppe i situasjoner der all annen hjelp har sviktet.

Et menneske som er underveis i mørket, med et lys bak seg som lyser nok til at han alltid kan ta neste skritt, med et stummende mørke foran seg, men med et levende og urokkelig håp i hjertet om at stien fører fram: det er etter min mening et treffende bilde på en kristen. I et slikt liv er Gud tilstede og nær: som vårt livs Lys og håp.

ST. OLAV
KOSTER KR.
40,— PR. ÅR,
KOMMER HVER
14. DAG

TANKER OM VÅR

AV STORTINGSMANN

I.

Forlat oss vår skyld —

Så langt tilbake vi kan huske, har hver og en av oss kjent hva det er å trenge tilgivelse. Erindringen vil nok gjerne tilbake til det vi kaller barndommens paradys, til tryggheten i utspringet, uskylden før alt ble vanskelig, — men finner vi noengang den? Var den noengang virkelig? Det vi finner, er vel snarere et uklart grenseland, der paradiset allerede var det tapte paradys. Du gjorde det du ikke skulle gjøre. Du kom bort fra veien og gikk deg vill. Du knuste det du ikke måtte røre. Så ble også verden i og omkring deg knust. Men det var en hånd som allikevel tok imot din, en favn du kunne gjemme deg i, en stemme som fikk gråten til å stilne og lokket smilet frem igjen.

Vi hadde ikke ordene dengang, vi visste ikke hva skyld og tilgivelse er. Vi hadde ikke ordene til å klargjøre og skjule tingene med. Men nettopp derfor kunne smerten bli sterkere, og behovet for forlatelse mer spontant og uavviselig. En ting var knust og kunne aldri mer bli hel igjen. Men den tilliten og tryggheten som ble knust samtidig, den kunne bli gjenopprettet. Den ble hel igjen når hånden tok imot din hånd, og du visste at du var elsket.

Så enkelt var det dengang. Etterhvert ble vi voksne og modne og ansvarlige, vi lærte å beherske oss, som det heter, og stundom også å beherske andre. De enkle tingene ble innviklede, selv om vi ikke røbet det. Vi fikk ordene, mengder av ord, og lærte oss til å klargjøre og skjule tingene med dem. Vi fortsatte å gjøre det vi ikke skulle gjøre, å gå bort fra den veien vi skulle følge, å knuse ting i andre — og i oss selv. Vi gjorde det bare på mer subtile og ugjennomsiktige måter. Vi fikk vite hva skyld og tilgivelse er. Men ofte ble det en tørr viten, som ikke fikk trenge inn i vår samvittighet. Vi lærte oss å si «Om forlatelse», men vi gjorde det til en papirglose, en høflighetsfrase som vi mumler når vi kommer i skade for å skubbe til en eller annen i en kø.

Hvorfor ble det så vanskelig for oss å si disse ordene med mening? Fordi det er å miste ansikt. Det er å innrømme at vi selv ikke har holdt mål. Det er å gjøre seg selv til et lite barn igjen, barn som har bruk for andres overbærenhet. Sånt gjør ikke voksne mennesker, selv om de har lest noe om å bli som et barn igjen. Det gjør vondt å kaste masker. Det gjør vondt å bryte ut av det stive hylsteret som holdning og vaner legger omkring det vi helst ville. Så blir vi til slutt ett med hylsteret, og merker ikke lenger at det sperrer oss inne. Vi sier «Om forlatelse» i forbifarten når vi trækker noen på skohælen, men ikke når vi trækker på våre nærmestes menneskelighet.

Selvfølgelig er ikke livet en endeløs kjede av slike krenkelser. Vennskap og kjærlighet er virkelig, glede og åpenhet er virkelig. Det verste vi kan gjøre andre, er kanskje

å utsette dem for våre uopphørlige selvbebreidelser, og dermed gjøre våre selvpinsler til en stadig pine for andre. Men likevel — hva legger vi ikke etter oss av krenkende og tankeløse episoder, av taushet der vi burde talt og av ord der vi burde tiet, av kulde og ufølsomhet mot mennesker som trengte oss? Vi trengte deres tilgivelse, men vi skjønte det ikke, eller vi hadde ikke mot. Jo nærmere den andre stod oss, desto vanskeligere ble det å si det vi gjerne ville si. Dagene gikk, årene gikk. Stundom ble det for sent.

Ingen kan resten av tiden stå ved en grav og klage. Døgnet har mange timer, året har mange dage.

Det er et gammelt ord som sier: «Lær oss å telle våre dage, at vi kan få visdom i hjertet.» Vi kunne føye til: «at vi kan åpne våre hjerter mens det ennå er tid».

Forlat oss vår skyld —

FELLES SKYLD

LARS ROAR LANGSLET

II.

Jeg har mer enn min egen byrde av skyld å be om forlatelse for. Forlat oss *vår* skyld, står det, — *vår*, og ikke bare min. Det er ikke lett å gå inn i hva det dypest sett betyr. Dikteren refser oss for at vi har så altfor lett for å tåle den urett som ikke rammer oss selv. Like lett har vi for å dømme dem som bærer en skyld vi ikke deler. Vi er snare til å kaste den første sten. Men Mesteren sier oss at det kan bare den gjøre som selv er uten skyld. Og det er ingen.

Min egen skyld er bare et ledd i den kjeden av medskyldighet som binder menneskeslekten sammen. «Vi er alle skyldige i alt og for alle,» skriver Dostojevskij. Alle hører vi til Adams sett, vi er opprørere mot kjærligheten og dermed mot Gud. Kan vi bære den byrden? Er det rimelig å legge den på en som knapt kan bære sin egen? En av skikkelsene hos Dostojevskij sier at det er ikke den forbrytelse han ikke kunne begå. Har han rett? Vi får håpe han ikke har det. Men tilbake står allikevel et krav vi ikke kommer utenom: Bær hverandres byrder! Vi skal bære for hverandre, av barmhjertighet, men også i visshet om at vi alle er medskyldige. Menneskenes solidaritet bunner ikke bare i at vi alle er skapt av Gud og har del i hans frelsesvilje. Den bunner også i det mørke mysterium at vi alle er opprørere mot hans lov og vilje. Alt som skjer av ondskap og grusomheter, krig og krenkelser, har sine skjulte røtter i vårt eget sinn. Kampen mot det onde omkring oss er samtidig en kamp mot det onde i oss selv.

Vi har en felles byrde av skyld å bære. Det kan vi bare makte om vi også står sammen i felles bønn om tilgivelse. Der er en medskyldighetens solidaritet som samler oss til ett; men der er også en bønnens solidaritet som gjør oss til én familie. Å be på riktig måte for andre, og *sammen* med andre — er å bære hverandres byrder. Det er godt å vite at hvert sekund av døgnet er det, ett eller annet sted på kloden, noen som ber for oss, noen som gjør vår byrde til sin. Ville verden kunnet bestå uten dette usynlige brospennet av bønn til ham som lærte oss å be om tilgivelse? «En bønnens regnbue», som det heter i poetisk sprog — den reiser seg av menneskenes tårer, men også av deres tillit til at der er en som hører, en som svarer selv når vi tror at svaret er taushet. Der er en hånd som tar imot vår hånd — en hånd som griper de hender som er foldet til bønn for vår skyld.

Vi står sammen i skyld, selv når vi ikke vil innrømme det; vi står sammen i bønn, selv når vi ikke kjenner dem som ber for oss. Det er også *vår* skyld de ber om tilgivelse for: Forlat oss *vår* skyld.

III.

Der er en som hører, en som svarer selv når vi tror at svaret er taushet. Det er en visshet vi ikke har lett for å

gripe, når fortvilelsen slår inn over oss og vi ikke kan skimte noen redning. Selv Kristus ropte Salmistens ord fra korset: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg? Så tung kan byrden bli at vi ikke merker den kraften vi får til å bære den. Så sterkt kan våre egne ord ringe i ørene at vi ikke hører noe svar.

I sin avskjedstale til disiplene sier Jesus gang på gang at vår bønn blir hørt. Det er som han gjennomskuer vår vantro uvisshet, og skjønner at vi trenger å høre det påny og påny: «Hva som helst dere ber om i mitt navn, det vil jeg gjøre.» «Dersom dere ber meg om noe i mitt navn, så vil jeg gjøre det.» «Dersom dere blir i meg og mine ord blir i dere, så be om hva dere vil, og dere skal få det.» «Sandelig, sandelig sier jeg dere: Alt hva dere ber Faderen om, skal han gi dere i mitt navn.»

En skeptisk leser ville si: Det lyder som en overdrivelse. — Hva som helst dere ber om —? Men det er simpelthen umulig! Vi kan ikke opptre som barn i en leketøysbutikk, og tro at vi får hva som helst vi peker på. Disiplene kunne ikke be sin Herre bort fra hans lidelse. Vi kan ikke be oss bort fra vår egen død.

Det er sant. Slik skal da heller ikke løftet leses. Løftet gjelder det vi ber om i Jesu navn, og i hans navn kan vi ikke be om likt og ulikt. Selv gav han oss mønsteret da han sa: «Ikke som jeg vil, men som du vil!» Guds vilje er vår livslov; og den som ber Forlat oss vår skyld, må først kunne si Skje din vilje. Skje din vilje, også når den går på tvers av min vilje, for bare du vet hva som i det store mønster er til mitt beste. Det kan være tungt å gjøre den bønnen til sin egen, når den rammer oss med smerte og sorg. Ofte nok når vi ber, er det vår egen vilje vi setter i høysetet. Gud har tilgivelse også for det. Men den hånd han tar imot i vår bønn, skal være åpnet i kjærlighet og tillit, og ikke knyttet i egenrådighet. De åpne hender vil han ta imot. Alt hva vi ber om i Jesu navn, det vil han gi oss.

Bare Gud kan i ordets fulle mening tilgi. Bare han kan gjenopprette det vi legger øde. Bare han kan gjøre helt igjen det vi knuser i uforstand eller ondskap. Alt det uoppfylte i våre skrøpelige handlinger vil han oppfylle. All vår skyld vil han ta bort og stryke ut.

Så kan vi be i visshet om å bli hørt: Forlat oss vår skyld —.

IV.

Men Mesteren knytter et vilkår til løftet om tilgivelse. Han vil at vi skal be: Forlat oss vår skyld, *som vi og forlater våre skyldnere*. Det er selve åndedrettet i det liv han lover oss: Det vi mottar, skal vi selv gi videre. Før vi kan be Gud om tilgivelse, må vi selv ha tilgitt. «Derfor, når du bærer ditt offer frem til alteret, og der kommer

(Forts. neste side)

TANKER OM VÅR

FORTS. FRA

i hu at din bror har noe imot deg, så la ditt offer ligge der foran alteret, og gå først bort og forlik deg med din bror, og kom så og bær ditt offer frem!»

Gå først bort og forlik deg med din bror —. Tilgi, så skal du selv bli tilgitt. Gjør godt igjen det du har forbrutt, så skal du få det du ber om.

Her nytter det ikke med lettvinde snarveier. Det er ikke nok at vi ber Gud om forlatelse for det vi har gjort mot vår bror, og så å si overlater til ham å formidle forsoningen, slik at vi selv kan slippe ubehageligheter. Når muligheten er der for at vi selv kan gjøre opp for oss, ansikt til ansikt, så skal vi også bruke den. Det kan svi, og det er fristende å søke utflukter. Men han kjenner oss og våre mange knep. Han kjenner oss også når vi kryper til korset, som det heter, og ber vår bror om tilgivelse. Da lar han oss se, at det korset vi krøp til, er Jesu eget kors, hvor han døde for vår skyld. Der, i skyggen av korset, hans kors og vårt eget kors, er det vi får tilgivelse og frelse.

Gud river oss ut av den religiøse livsform som bare kretser om den vertikale kontaktlinjen med ham. Han peker på medmennesket, på vår bror. Den som glemmer sin bror av lengsel etter å finne Gud, han finner ingen. Det eneste han finner, er en myndig tilrettevisning: Gå først bort og forlik deg med din bror, og kom så og bær ditt offer frem!

Gud er kjærlighet, derfor skal vi leve i innbyrdes kjærlighet. På det skal det kjennes om vi hører ham til. Og den som elsker, er alltid rede til å tilgi. Han tilgir sin bror, ikke syv ganger, men sytti ganger syv ganger, — og det betyr: alltid, uten tall og grense. Først når vi selv har tilgitt vår bror, kan vi selv finne tilgivelse. Først når vi selv har bedt vår bror om tilgivelse, kan vi be: Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere —.

V.

Noen kan fristes til å spørre: Kommer han ikke snart til saken? Skulle det ikke sies noe om splittelse og enhet blant de kristne?

Jeg tror vi har vært ved saken hele tiden. Vi er felles om å bære en byrde av skyld — vår egen og andres, vårt eget trossamfunns skyld og andre trossamfunns skyld. Vi er felles om behovet for tilgivelse. Sammen må vi be den bønn som Jesus lærte oss: Forlat oss vår skyld. Og vi må ikke glemme det som er hans vilkår: at vi forlater hverandre og ber hverandre om forlatelse.

Sammen står vi også om grunntrekkene i den tro som alene kan gi bønner om tilgivelse mening: troen på at Jesus Kristus døde og oppstod for oss. Han er offerlammet som selv er uten skyld, og som bærer verdens synd og stryker den ut. Han har sendt oss sin Ånd for å føre oss til hele sannheten, og bringe oss hjem til den full-

komne enhet i ham. Det er denne tro han har satt oss til å vidne om, hver etter vår evne og på vår måte. Vi kom bort fra hverandre underveis, vi bygget opp skiller mot hverandre og lærte å tale forbi hverandre. Men i vitnesbyrdet er vi allikevel i dypere forstand ett — ett i det vesentlige, i det ene nødvendige. Det som mangler på at enheten kommer troverdig til uttrykk, det som mangler i kjærlighet og tillit, det må vi be Gud om å gi oss. Hva vi enn ber om i Jesu navn, så vil vi få det. Det er Mesterens eget løfte. Og det var da han hadde gitt oss det løftet, at han bad sin Far om at vi alle må være ett, så verden kan tro. Hvis Gud gir oss alt det vi ber om i hans navn, hvordan kan vi så tvile på at han vil oppfylle denne Jesu egen bønn?

Enheden blant de kristne er ikke først og fremst noe som skal komme og som vi håper på. Enheten er der. Vi er ett i skyld og i behovet for tilgivelse. Vi er ett i Guds omsorg og kjærlighet. Vi er ett i den frelse som Kristus vant for oss gjennom sin død og oppstandelse. Intet av dette står det i menneskelig makt å rokke ved. Men det

FELLES SKYLD

FORRIGE SIDE

står i menneskers makt å ødelegge den innbyrdes kjærlighet og samdraktighet som skulle være vårt vitnesbyrd om at vi er ett. Da tar enheten skade, da får den sår og skrammer, og blir et vrengebilde i verdens øyne. Det er vår skyld — vår felles byrde av skyld. Vi kan ikke lett-vint kaste den fra oss. Vi må bære den — men bære den også for hverandre. Vi må bære den i den bønn vi står sammen om idag: Forlat oss vår skyld.

Jeg undervurderer ikke rekkevidden av de lærespørsmål som skiller. Bedre kristne enn vi har vært rede til å dø for dem. Med hvilken rett skulle vi holde dem for bagateller? Kristendommen forplikter oss på sannheten. Men sannheten er større enn oss, den er ikke et våpen for vår selvrettferdighet. Grepet den har vi aldri før vi møter den ansikt til ansikt. Her fatter vi den bare glimtvis, som i et speil, i en gåte.

Teologenes møysommelige arbeide med å klargjøre sentrale kristne trosforestillinger har vært en drivkraft i bevegelsen for kristen enhet. Misforståelser er ryddet av veien, et klarere grunnlag er lagt for forståelse og tilnærming. Fremdeles står meget igjen. Vi kan bare takke for at arbeidet har båret frukt. Unødige skiller, misforståelser og mistro har ingen rettmessig plass. Det er en gjerning i sannhetens og kjærlighetens tjeneste at de ryddes til side.

Men splittelsene mellom kristne samfunn har andre røtter enn uenighet om lærespørsmål. Mon tro om de ikke først og fremst skyldes at vi så lenge har skilt lag og har levet og utviklet oss hver for seg? Slik har det oppstått og utviklet seg forskjeller i religiøs livsform og kulturell

tradisjon. Så er vi blitt fremmede for hverandre, mistroiske mot hverandre.

Idag ber vi om at vi må lære å kjenne hverandre slik vi selv er kjent — av ham som ser og vet alt. Vi ber at fremmedheten og mistroen vil forsvinne. Vil så all ulikhet forsvinne med dem, og den fullkomne enhet tre synlig frem? Det ville være en falsk forventning. Snarere vil det gå oss som med søsken som har levet lenge borte fra hverandre og omsider finner hverandre igjen. Først vet de kanskje ikke helt om de gjenkjenner de andre — det bilde de hadde dannet seg, var så forskjellig; de famler etter ord, de vet ikke riktig hvordan de skal begynne. Så er gjenkjennelsen der, og kontakten er gjenopprettet, familien er samlet igjen. De har ikke mistet sin ulikhet av den grunn. De bringer med seg hver sine opplevelser og erfaringer, hver sin livsstil og egenart. Men de vet allikevel, spontant og av hele sitt vesen, der er bånd som ingen adskillelse har kunnet fjerne.

Vi møtes her idag, og i kirker av ulike bekjennelser over hele verden, som søsken som lenge, altfor lenge, har levet borte fra hverandre og ønsker å finne hverandre igjen. Det er bånd som knytter oss sammen, bånd som ingen menneskelig makt kan løse.

Vi har gammel skyld å gjøre opp, overfor hverandre og overfor Gud. Men han har lovet at alle som ber i hans navn om tilgivelse, skal finne tilgivelse.

Herre, du kjenner den byrde vi er sammen om å bære. Løft den fra oss om det er mulig, eller lær oss å bære den i kjærlighet. Lær oss å tilgi, og gi oss tilgivelse. Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere.

JEAN VANIER-RETRETT

Det innbys til en retrett, som vil bli ledet av kanadiere JEAN VANIER i dagene 28. mai til 1. juni i år.

B a k g r u n n : Jean Vanier, sønn av den tidligere generalguvernør i Canada, ble opprinnelig utdannet som sjøoffiser i den kanadiske flåte, men avbrøt sin karriere og leste i de følgende år teologi og filosofi i Frankrike. Etter avsluttede studier, med filosofisk doktorgrad fra Sorbonne, ble han filosofiprofessor ved St. Michael's College i Toronto. Et nytt karrierebrudd, forårsaket av et møte i Frankrike for 8 år siden med en gruppe mentalt handicappede, førte til opprettel-

sen av et hjem for voksne åndssvake («L'Arche») i Trosly, 100 km nord for Paris. Dette arbeid har utviklet seg med rivende fart og omfatter nå tre hjem i Frankrike, ett i England, fire i Canada, to i India og snart ett i København (under ledelse av pastor Jørgen Hviid som vil delta aktivt i retretten).

Påske 1971 tok Jean Vanier initiativet til den første valfart for psykisk utviklingshemmede til Lourdes, der under hans ledelse åndssvake, deres pårørende og venner — i alt 14 000 — var samlet til en enestående påskefest.

I dagene 16.—18. januar i år holdt Vanier i Oslo tre foredrag som gjorde dypt inntrykk. Også hans retretter er like så engasjerte, engasjerende og uformelle som han selv. Hans foredrag er dypt forankret i Bibelen og i den nødlidende verden som han vet å trekke deltagerne med inn i.

Sted: Mariaholm Skolesenter i Spydeberg.

Tid: Ankomst 28.5. kl. 12.30; avreise 1.6. kl. 14.00.

Pris: Omkostningene beløper seg gjennomsnittlig til kr. 235,— pr. person men enhver betaler hva han/hun er istand til. Eventuelt overskudd går til å dekke Vaniers reiseomkostninger

(Forts. neste side)

Mannen som tyder

ROLF JACOBSEN SISTE DIKT-

Da han debuterte i 1933, ble han regnet som selve *modernisten* i norsk diktning. Tittelen på den første diktsamlingen hans var *Jord og jern*, og emnevalget, tonen og tempoet bar bud om noe nytt. Da undertegnede leste Jacobsens siste bok, *Pass for dørene* — dørene lukkes, kom jeg uvilkårlig til å tenke på begynnelsen og den — unnskyld det konstruerte uttrykket — menneskeligjørelse som har foregått med dikteren underveis. Det er en utvikling som idag gjør tredveårenes unge modernist til en av landets mest skikkelige diktere, en mann som ikke uten grunn var og er en klar norsk kandidat til den nordiske litteraturprisen.

Hvis man kunne tenke seg at Rolf Jacobsen hadde skrevet diktet «Grønn mann» i 1933, vil man også se for seg verselinjer som riktig sprudlet av ung glede over trafikklysenes farverige trompetstøt. Anno 1972 har hans kunst fått tid til å modnes, fått tid til eftertanke, blitt klokere av erfaring:

VANIER - - -

(Forts. fra forrige side)

og, utover dette, til hans arbeide for de åndssvake i India.

Sprog: Vanier vil tale på et særdeles klart og lett-forståelig engelsk. Vennligst meddel ved påmeldingen om De er interessert i simultantoversettelse i et tilstøtende rom til dansk, også dette klart og lett forståelig (ved pastor Hviid).

Påmelding: Der vil kun være et begrenset antall plasser, derfor ber vi om påmelding snarest, senest innen utgangen av mars. Da Mariaholm kun forfører over dobbeltværelser, må man være forberedt på å måtte dele rom.

Deltagerne vil være prester, søstre og legfolk.

Påmeldingsskjema fås ved henvendelse til frk. Ina Andresen, Holtegaten 4, Oslo 2.

GÅ
sier den grønne mannen i trafikklyset
til alle bukseben bag'er barnevogner
brilleglass og brystholdere, få med deg
bena for nå haster det
med verden med vesten med østen med
varehuskjeder vinimport vekselfrister
velstandutvikling vann forurensning
og voff-voff. Få med deg bena, kom
over for nå . . .

STOPP
sier den røde mannen
som er den samme som den grønne
mannen men i rødt, stille nå
og se hvor langsomt det går
med verden og vreden og vold-
somheten og vantrivselen
når de andre skal prøve seg. Stille
nå, helt stille, med solreiser og
sommerhusplaner. Hold kjeft nå men
bare i førti sek . . .

GÅ
sier den grønne
gå bare gå
med deres verden voldtekt
valium og vacumpakninger.
Gå
— dere har
i nøyaktig astronomisk tid
bare førti sekunder.

Noen må kunne kodene
billeder bankesignaler rop
og ekko av rop . . .

Disse ordene fra et annet dikt i Rolf Jacobsens nye samling på Gyldendal sier kanskje i neste omgang noe om hvor alvorlig han arbeider med sin *modernisme*, den som nå har blitt en del av hvermanns liv. Hvermann trenger noen som kan tyde tegnene rundt seg, en som kjenner dem til bunns og som kan plasere dem i en sammenheng.

Nettopp her ser i hvert fall jeg Rolf Jacobsens største oppgave i diktningen — og det er sandelig et siktepunkt som både tjener ham til ære og oss til nytte og glede.

I diktet **LYSSKIFTE** bryter han som han ofte gjør opp fra dette dagligliv og ser de samme ting i et verdensomspennende perspektiv:

Aften og kloden heller
lyset sitt over på den andre siden
(ut av vinduene og over åsene)
så det kan demre grått over ris-
markene
og falle lys på den dodes bryst
for vi har hårde hjerter
eller tanketomme. For oss er mørket
nær
og nå leter lyset seg frem
over fingre lepper øyenhuler
til de som sov på gatene i de for-
taptens byer
og til piken med det trette smilet
som står og lar trekkoksene drikke
vann
foran de strådekte hyttene her
under fjellet Djema Oka
som på hennes språk betyr Den tåre-
løse.

For enten det er slik eller slik
her har vi brukt opp vår dag
og må nøye oss med coca-reklamen
og månen
og med mørket som rekker helt til
verdens ende.

Rolf Jacobsen er katolikk, bosatt i Hamar — nesten bokstavelig talt på jernbanestasjonen. (Det sies at han sover dårlig hvis han ikke har en fornemmelse av at tyve godstog ruller og stanger og knirker utenfor huset hans hver natt.) Da han etter en lang pause kom tilbake til leserne i 1954 med *Hemmelig liv* kunne man liksom ane hvordan de rullende tog hadde ført ham viden om. I samling etter samling siden (*Sommeren i gresset*, *Brev til lyset*, *Stillheten etterpå*, *Dikt i utvalg*, *Headlines* og nå *Pass for dørene* har han befestiget sin posisjon, med styrke og med en god del humor.

Det humøret aner man blant annet i diktet **BRIEFING**:

Gud sa: De små.
La dem komme til meg.
Pst, alle små. Over her. Still i kø
små hender silkesokker tanker
lys og luft små ord og gjerninger
små hus små land små dyr og blomster
revebjelle og linnea. De store
lar vi seile. Alle små

kode

SAMLING

velkommen vær. Ikke så redde da.
Kom så. Og ta kanarifuglen med
for vi skal prate litt
om det som skjer. Vi må
bli sterkere på jorden støere
på bena ellers tar de oss
og putter oss i sekken
alle sammen — etter tur
hver silkesokk hver skygge lys og luft
alt som gjør jorden grønn
og himlen blå
små hus små land små brev
og små bokstaver bier
og maur og metemark
blås ikke bort men bli
hvor dere står.
Pass godt
på hodene.

Åge Rønning

LITTERATUR- HISTORIEN

Verdens litteraturhistorie (Capellen) forteller i sitt bind 7, Romantikken 1800—1830 om det trykte ords politiske levevilkår i det franske samfunn den gang. Men politikk og friske avisdebatter var for de utvalgte. Hovedmassen av den lesende befolkningen tydde til bokhandlerne — og først og fremst — gikk på biblioteket. Og folkebibliotekenes hovedartikkel, den gang som nå, var uten sammenlikning romanen. Ifølge utlånerens klassifisering fantes det tre slag: sentimentale romaner, gemyttlige romaner og svarte romaner. De mest etterspurte var Napoleonstidens bestselgere, *Madame de Staël*, *Madame Charrière* og en rekke andre skrivekyndige damer. Allerede listen over forfatternavnene viser at romanen var en kvinneaffære. Ikke minst populær var *Madame de Genlis* som i løpet av 30 år skrev over 100 bind. En avis kunn gjorde hennes død med ordene: «*Madame de Genlis* har sluttet å skrive, det vil si hun er død.»

Et annet hovedtrekk: det toneangivende sentrum var England. Over Paris skyllet i disse årene en bølge av anglomani, alt skulle være engelsk. *Le dandy*, den styrtrike, sportstrente, strengt reserverte og velkledd gentleman var forbildet. Man red hesteveddeløp, gikk i *riding-cote* (riding-cote), anla *boulingrin* (bowling-green) i sin engelske hage og kledde seg som *Beau Brummel*. For det krevde *la fashion*. Det er et ganske kuriøst fenomen at franskmennene, som ellers ikke yndet å gå over Kanalen etter vann, i denne romantikkens periode bare folte seg «*comme il faut*» hvis de var kledd «*à l'anglaise*». I *Madame de Staëls* «*Co-*

rinne» er helten en englander av typen «den mørke skjønnhet»: vakker, elegant, lidenskapelig, men behersket, lidende og sorgfull, og det helt uavhengig av Lord Byron. Byron virkelig gjorde den byronske helt, men oppfant ham ikke. Han fantes i leiebibliotekenes hyller lenge for hans tid, og alle var forberedt da Byron kom.

Dette er tiden med de dramatiske livsskjebner. Napoleon var den store helteskikkelse for mange. Lede ved samtiden — «*le mal du siècle*», «*spleen*», «*Weltschmerz*» — forte noen til dyrkelse av keiserdømmet, formet av Forsynet, og den hellige kirke, innsatt av Gud. Andre, som Byron og Shelley, setter livet inn for åndelig og politisk frigjøring. Også John Keats hører til de unge døde sammen med Russlands store dikter Alexander Pusjkin, som endte sitt liv etter en duell med sin kones mest nærgående beiler.

Det som skjedde ved overgangen til det nye århundre var at et nytt grunnsyn avløste Kants kritiske filosofi. En ny tid ville forene hele tilværelsen i ett stort syn, bundet sammen av et almengyldig prinsipp. Liv og poesi skulle gjennomtrengte hverandre. I romantikkens tidsalder blir diktere til drømmere, tro skulle forenes med kunnskap, intelligens med følelse, vitenskap med diktning. Mange av de kjente verkene fra denne tid, gjennomsyret av den nye ånd, er også almenlesning i dag, Walter Scotts historiske romaner (*Ivanhoe*), Coopers indianerbøker, Victor Hugos «*Ringeren fra Notre Dame*» og «*De elendige*».

Medarbeidere til det syvende bindet er Edvard Beyer, Claude David, Henning Krabbe, Per Nykrog, Sigmund Skard og Carl Stief.

Bryt isolasjonen med «St. Olav»

norske katolikkers nyhetsblad

«VÅR TIDS

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franciskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		12.30	—
		18.30	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
		—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
		—	10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
		—	—
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
		19.00	—
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07		9.30	—
		—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
		—	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
		—	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
		—	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
		—	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
		—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
		—	—
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255		—	11.00
		—	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
		—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		8.30	11.15
		—	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	11.00
		—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
		—	—
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765		17.30	—
		—	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
		19.00	—
Eikeli kirke		—	9.30
		—	—
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.00	10.45
		—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
		—	—
TRONHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2		8.45	11.00
		19.00	—
Biskopen og prestegården tlf. 21 214		—	—
		6.15	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670		—	—
		8.00	11.00
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
		—	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
		—	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
		—	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
		—	—
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		8.15	10.30
		—	—
<i>St. Elisabethsøstre</i> Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
		—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
		—	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1.VII—31.VIII)		19.00	11.00
		8.00	—
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		—	—
		—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
		—	—

Under generalaudiensen i Vatikanet den 17. januar holdt pave Paul VI følgende tale til de tusener av troende og interesserte som var til stede:

Hvorfor har dere kommet hit idag?

Hva søker dere i ham som er lykkelig over å få ta imot dere, bli kjent med dere, snakke med dere, føle at han er sammen med dere? Et usedvanlig menneske? Et historisk fenomen? Et vidne som roper i ørkenen?

Vi vet at dere kommer hit for å finne noe, ikke så mye for å søke. For å finne en som dere kanskje aldri har sett, eller nærmet dere, men en som dere kjenner meget godt — slik som dere kjenner en far, en bror, en venn, en lærer, en representant for Kristus, den Kristus som dere alle tilhører og hvis navn dere som kristne bærer. Dere finner Kristi tjener, en efterfølger av ham som Kristus betrodde himmelrikets nøkler, nøklene til den tro Han innstiftet, til det nye synlige samfunn i denne tro, Kirken. Den Kirke Han bygget på den samme ydmyke Peterklippen, senteret, bygningens prinsipp, tjeneren. Ja, dere har kommet hit fordi dere vet og tror at dere her finner Kirken i sin mest ekte og karakteristiske form. Den hellige Ambrosius sa *Ubi Petrus, ibi Ecclesia* — der hvor Peter er, der er Kirken. Dette er selvfølgelig uavhengig av det uverdige i den fysiske person som snakker til dere akkurat nå — ja, nettopp på grunn av den tro som fører dere hit, blir dette enda vakrere og mer trøstende av den grunn.

Hvorfor er denne tanke vakker og trøstende? Fordi den står i kontrast til en utbredt og almindelig holdning i den moderne verden: Den negative innstilling til alt som har med religion, tro, Kirke, Kristus og Gud å gjøre. Vi skulle ønske at dere mens vi nå snakker fortrolig

sammen, kunne se de smertefulle tanker som stadig følger oss. På den ene side er vi nå i vårt embede en som har i oppdrag å forsvare og fremme Guds rikes sak. På den annen side ser vi hele tiden i hvor høy grad Gud er fraværende i nålevende menneskers tanker og liv.

Vel, betrakt sammen med oss et øyeblikk dette som ser ut til å karakterisere vår tids historie og sivilisasjon: Guds fravær. Det er sagt og skrevet en masse om dette faktum, om ateismen og dens forskjellige uttrykksformer, om sekulariseringen — dette at de religiøse bånd mellom menneskets liv og samfunnets liv blir borte, dette at Guds navn benektes og holdes vekk fra kulturarbeidet og av vitenskapens bilde av verden og av menneskenes eksistens. Et kjent fransk blad har ganske nylig fortalt oss om det forbud som et bestemt land — et land som har store religiøse tradisjoner — har satt mot å skrive Guds navn med stor forbokstav. Til hvilket punkt har vi ikke nådd?

Har enkelte representanter for det moderne menneske blitt fiender til endog Guds hellige navn? Dette er ingenting annet enn et ekstremt, ytre trekk ved ateismen. Men det er andre trekk som krever vår oppmerksomhet. Man sier at det moderne menneske er allergisk når det gjelder religion. Han er ikke lenger innstilt på å tenke på Gud, å søke eller å be til Ham. Han er likegyldig, han er åndelig ufølsom. På bunnen av dette finnes en ny påstand i dagens verden: Dagens mennesker trenger ikke Gud, det er ingen hjelp i religionen, den tjener ingen hensikt, den er tvert imot en hindring, et overflødig og lammende problem. Idag har mennesket brutt løs av de gamle teologiske, mystiske, pietistiske ideologier — mennesket er idag overbevist om at det holder på å erobre en høyere frihet. Han har slukket religionens lampe — det sies at det foretrekker vantroens mørke

STØRSTE PROBLEM»

fremfor overtroens mystiske spekulasjoner.

Hvor mange tenker på denne måten? Og er det sant — uten at vi er villig til å tro det — at ungdommen, at den nye generasjon slutter seg til denne lette og seirende iredigjøstet? Dagens sinn og tanker fylles av konkret viden og man er helt opptatt av å mestre nyttige ting som for eksempel maskiner. Eller man er interessert i trivielle ting som for eksempel fornøyelser. Man skulle ikke tro at de manglet noe. Menneskene virker fornøyd med disse to verdener, en med teknikk og økonomi og en med forlystelser, og de ønsker ikke eller søker ikke i det usynlige eller i mysteriet noen forklaring eller fullbyrdelse for den indre tomhet. En tomhet som, sies det, ikke lenger finnes.

• Dette Guds fravær uroer og smerter oss dypt og gir oss en følelse av å stå alene.

Dette, kjære venner, er en av grunnene til at vi setter så stor pris på dette besøket. Det trøster oss ikke bare ved deres oppslutning om vårt embede — det viser også Guds nærvær i dagens liv.

Og derfor bekrefter denne dialogen med dere, selv om den er kort, på den ene side nødvendigheten av religion, tro og bønn, på den annen side forteller

den oss om opprinnelsen og arten av mange av den moderne mentalitets trekk, forvirring og smerte, opprør, ulykke. Mennesket har mistet den dype, metafysiske følelse for tingene, for sitt eget livs mening, for håpet. Ja, det lyset som opplyste alt er slukket, og folk famler som blinde etter et fast punkt. Mens de famler slik støter de mot hverandre, eller omfavner hverandre, nærmest tilfeldig. Er det Babels tid igjen? Og blåser den forvirringens ånd som profeten Esaias snakket om igjen gjennom menneskenes sinn. Eller skjuler det seg bak denne fornektelse av Guds navn en billedstormende hensikt, mot alle falske fremstillinger av det guddommelige, mot ufullkomne korrupte religiøse stemninger — en hensikt som derfor kanskje kan løses i en søken, muligens i en ubevisst søken, etter den ukjente Gud? En Gud som er Godhet? En Gud som er Liv? Med andre ord, skjuler Guds fravær idag en pinefull lengsel etter en Gud som betyr frelse? Det vil til syvende og sist si en Messias, en Kristus, verdens lys i hvilken det moderne menneske på samme tid kan finne igjen både seg selv og Gud Faderen, sin begynnelse og slutt. Sitt håp og sin glede?

La oss tenke på disse tingene, de utgjør vår tids største pro-

En
klovn

*En røst i telefonen
spør hvordan jeg har det,
en vennlig mann skriver
og beklager at han var sint
i forrige brev. En romersk avis
tar inn et bilde av et riktig
frossent nordisk
vinterlandskap og føyer til
ordene (i en engelsk utgave)
Ice and Snow, Bless the Lord.*

*Jeg takker så mye,
februar er fæl vanligvis
og enhver klovn trenger trøst
når han balanserer i gatene
og får sne i skoen.*

*Når alle han møter er
pessimister. En liten gutt
på T-banen sier idet vi glir
inn i tunnelen: Nå er vi
i kapellen, ikke sant?*

*Ice and Snow,
Bless the Lord. Men
du forstår, Herre, grunnen
til at mange ikke synes dette
er noe å prise Deg for. Tilgi
oss, og takk for all trøst
som kommer.*

*Jo, takk, sier jeg i telefonen,
jeg har det storartet.
I det minste så bra
som man kan ha det
i februar. Og unnskyld
den gretne tonen, feilen
er min. Når det blir mer vår,
tripper vi ut av kapellene
igjen.*

blem. Hva oss angår, har vi denne tillit. La oss i dette smertefulle fravær stå fast og rett, med armene utstrakt til den lidende menneskehet, la oss gjenta Kristi ord: Kom til meg, alle dere som sliter og bærer tunge byrder, hos meg skal dere få hvile.

Leste De intervjuet med søster Felicia?

KATOLSKE SKOLER I DAG

TENDENSER I KATOLSK
SKOLEVÆSEN
I VERDEN I DAG

Av JOHS. SIMONS S.J.

Katolske privatskoler finnes ikke blot i lande med katolsk mindretal, men også i lande hvor befolkningen er katolsk, og hvor den offentlige skole er konfessionsløs, som f.eks. i Frankrig.

Disse skoler ledes som oftest af et ordenssamfund og opretholdes helt eller delvis ved hjælp af privat kapital. I nogle lande gives tilskud fra det offentlige, i andre ikke.

Økonomisk krise

I langt de fleste lande befinner de katolske skoler sig for øjeblikket i en økonomisk krise. Det skyldes dels den høje levestandard hos befolkningen, der stiller store krav til skolernes faciliteter, dels en tiltagende specialisering og intensivning af undervisningen, der medfører større investeringer til apparatur. Disse faktorer gælder også for de offentlige skoler; men mens det offentliges udgifter til skolevæsenet stiger år for år, falder den kapitalværdi, der er grundstammen i mange katolske privatskolels finansiering.

Således er i *England* både de anglikanske og de katolske privatskoler alvorligt truer som følge af inflationen. Kardinal Heenan har i november ladet katolikkerne forstå, at skolebyggeriet og skolernes modernisering må vente, til der kan skaffes

penge. De private skoler er yderligere ramt af en tredje faktor, som de offentlige skoler ikke berøres af, nemlig ordensmedlemmers svigtende tilgang til skolerne. Ordenssøstre og -brødre har altid været billig arbejdskraft inden for det katolske skolevæsen. Nu, da de ældre ordensmedlemmer ikke længere bliver afløst af unge ordensfolk, men af lægfolk, skal skolerne betale en lærerløn som på offentlige skoler uden at kunne re-investere den i skolen.

Dette gælder overalt. Her i *Danmark*, hvor lønnen for 90 pct.s vedkommende godtgøres af staten, er problemet foreløbig ikke akut, men i de lande hvor skolerne intet tilskud får, betyder det en ret alvorlig omlægning af skolernes budget.

Hvordan reageres der rundt omkring på den økonomiske krise?

Som allerede nævnt har det engelske episkopat appelleret til den katolske befolkning om mere støtte. I *England* nyder skolerne et vist offentligt tilskud, og det ser ikke ud til, at dette tilskud kan forøges.

I *Frankrig* findes der forskellige tilskudsordninger, hvor størrelsen er betinget af den indflydelse, det offentlige har på de private skolels drift. Det katolske skolevæsen har indledt forhandlinger med regeringen om en forøgelse af tilskuddet, uden at dette medfører yderligere indgreb i skolels selvbestemmelsesret.

I *USA* forbyder en føderativ lov, at det offentlige giver tilskud til skoler for religiøse sæmgrupper. Disse har hidtil måttet klare sig helt uden tilskud ved private indsamlinger og en høj skolepengerate, hvad der betød en stor belastning for katolske (ofte børnerige) familier. Adskillige steder er man begyndt at give forældre, hvis børn går i private skoler (katolske, baptistiske, jødiske) skattelettelser. Det forbyder loven ikke. Metoden har været prøvet ved retten i to instanser, begge med positivt resultat. For øjeblikket afventer man højesterets afgørelse af,

HÅNDARBEIDSBASAR 1973

BIRGITTAFORENINGEN I HALDEN

holder sin årlige basar fra 9.—24 februar. Åpent hver dag fra kl. 10—20. (Lørdag til kl. 15.)

På søndagene etter høymessen kun for menigheten. Ellers etter avtale. Interesserte kan ringe (031) 81 168. Vi har fine håndarbeider, avdeling med barnegevinster og tombola. Utstillingen er et besøk verd. Enkeltlodd kr. 1,—, gjennomgangslodd kr. 8,—.

Alle hjertelig velkommen.

NORSE CUT
en mild og aromatisk
pipetobakk
fra Tiedemann

NORSE CUT
A mild, aromatic pipe tobacco from J. L. Tiedemann's
Tobakkfabrik, Norway's leading blenders, with a
Charter, from 1778. For two centuries the Norwegians
have imported mild, rich tobaccos from America and
rare, exotic tobaccos from the Orient, and have there-
fore blended their own new flavours: Mild, rich and fragrant.

J. L. TIEDEMANN'S
TOBACKFABRIK

om skattelettelser (i realiteten et skjult tilskud til private skoler) er forenelige med den omtalte føderative lov. En talsmand for regeringen har tilsagt, at disse skattelettelser vil forsøges opretholdt selv under et bebudet spareprogram for det nye år. I Sydamerika er tilskudsordninger i de fleste lande ukendt.

I *Venezuela* er situationen helt katastrofal. 10 pct. af de skolesøgende børn går i private skoler, der drives for kirkens egne midler, som suppleres med svimlende beløb i skolepenge. Som følge deraf kan

disse skoler kun optage børn af velhavende familier og får derved en skæv social rekruttering. Adskillige kendte katolikker er forargede over dette og insisterer på, at skolerne skal optage børn af fattige forældre og i nødstilfælde tvinge regeringen til at give tilskud. (I øvrigt går kun 60 pct. af alle børn i skolepligtig alder i skole.)

I *Colombia* giver det offentlige intet tilskud. Forhandlinger om dette er gået

(Forts. neste side)

Besøk bokhandelen

321

Hallvard Rieber-Mohn VÅR VENN JOHANNES

«Rieber-Mohn har levert en utmerket bok — selv-sagt. Sjarmant er nærmest ordet en må bruke om det portrett han tegner . . . Ja, les selv — både boka og mannen den omtaler er det vel verd.»

Arne Prøis i *Nationen*
Billigbok 14,—, ib. 24,—

Aschehoug

TYSK SYNODE

Tyske katolikker startet i 1972 sin store Synode og dette bildet er fra en av pausene i synode-hallen: Vi ser en av presidiet (kvinnen til høyre) i ivrig samtale med en av de delegerte prestene og en legmann.

En av de tyske biskopene sa nylig i en preken: «Vi må lytte til hverandre.» På Synoden blir dette praktisert med utbytte for alle parter.

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

R. I. P.

Min kjære søster og vår svigerinne

INGEBORG ENDRESEN

døde idag 83 år gammel.

Bergen, 8. januar 1973.

Olga Hjelmaas.

Svigerinne. Svoger.

Blev begravet fra Solheims kapell

15. januar.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hønefoss
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Lillestrøm
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Tromsø
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Trondheim
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Tønsberg
St. Mikals Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Tønsberg
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tønsberg
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

(Forts. fra forrige side)
i stå, og det har medført, at adskillige katolske skoler har måttet lukke.

Ny besindelse på skolernes opgave

Den økonomiske krise har naturligvis medført en ny besindelse på den katolske skoles rolle og nødvendighed i vor tid.

Der er først og fremmest dem, der går ind for afskaffelse af det private katolske skolevæsen. I England vakte Sr. Baker, rektor for et katolsk lærerseminarium, opsigt, da hun, oven i købet på et katolsk lærerstævne i London, ytrede tvivl om, hvorvidt Kristus og kirken var tjent med den fortsatte opretholdelse af katolske skoler side om side med ikke-katolske skoler. Hendes begrundelse var, at katolikkerne nu måtte komme ud af deres isolation og engagere sig i samfundet for at hjælpe og komme med positive bidrag der. Hendes tanke er, at der stadig skal uddannes katolske lærere, men at disse skal gå ind i de offentlige skoler og der være kristne vidner.

Som et afskrækkende eksempel på, hvad der kan ske ved en konfessionsmæssig opdeling af befolkningen, pegede hun på begivenhederne i Nordirland. Det nordirske eksempel har også gjort andre katolikker nervøse. En gruppe progressive katolikker (Catholic Renewal Movement) har slået til lyd for, at katolikker med hensyn til skolebyggeri skal gå sammen med andre trossamfund i stedet for at bygge rent katolske skoler. Man skal så udbygge religionsundervisningen og i øvrigt satse mere på katolsk undervisning

af forældrene end af børnene. Men — som sagt — episkopatet har en anden mening.

Ligesom i England høres tilsvarende røster fra Australien, hvor man foreslår at nedlægge det katolske skolevæsen og investere pengene i katolsk voksenundervisning. Man håber, at forældrene på den måde bedre vil være i stand til at give troen videre til deres børn. Forslaget hænger naturligvis sammen med hele problematikken omkring religionsundervisningen: Hvis religionsundervisningen gives i skolen, kan den faktisk næppe være missionerende og kan derfor let kun blive informativ; ved privat undervisning og i voksenundervisning er forholdene meget friere.

De kirkelige autoriteter er dog ikke af den mening, at privatskolerne bør afskaffes.

Vi kan ikke undvære de katolske skoler, siger provincialforstanderen for Maristbrødrene i Brisbane. Begrundelsen er tankevækkende. Når man tidligere ville begrunde den katolske skoles nødvendighed, lagde man hovedvægten på en ordentlig katolsk religionsundervisning. (Jævnfør i øvrigt vor egen danske folkeskoles tilknytning til folkekirken!)

(Avsluttes i neste nr.)

Sommerplaner - - -

(Forts. fra s. 35.)

TEN-LEIRER

SOMMER, MUSIKK, FRITID, SAMTALER, HYGGE, TURER, MORO, LEIRBÅL, UNDERVISNING, FELLESSKAP, UNGDOMSMESSER, SOL OG SPORT!

I.

Tid: 23. juni—3. juli.

Sted: Øm/Danmark. OBS! Dette er en felles norsk/dansk leir!

Alder: 16—18 år.

Pris: kr. 275,— inklusiv reisen til Danmark (uansett hvor du bor i Norge.)

Ledere: Ole le Fevre. Poul Erik Livbjerg. Rudi Kessels. Søster Mirjam. Ole Stenderup. Bromby.

II.

Tid: 29. juni—8. juli.

Sted: Mariaholm.

BERGEN

Eches Fårvehandel

NYGÅRDSGT. 19

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyersforening</p> <p>TORNØEGARDEN - BERGEN</p>	<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pøsefabrikk</p> <p>Tlf. 99 016 Bergen</p> <p>Solheimgt. 25</p>
--	--

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA

URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado og

I Sletten Shopping Senter

Alder: 13—15 år.

Pris: kr. 250,— inkl. bussreise Oslo/Mariaholm.

Ledere: Betten og André Zaborowski.
Rory Mulligan. Petter Kuran. Hanne Sofie Greve.

III.

Tid: 6. august—15. august.

Sted: Seletun v. Bergen.

Alder: 15—17 år.

Pris: kr. 225,—.

Ledere: Gjermund Høgh. Michel Beckers. Bjarne Nielsen m. fl.

NORDISK UNGDOMSLEIR PÅ ØM/DANMARK

Tid: 29. juli—5. august.

Alder: over 18 år.

Pris: kr. 250,— inklusiv reisen til Danmark (uansett hvor du bor).

Ledere: Ole Borg. Michel Beckers m. fl.

Tema: «Grenser for vår eksistens.»
Guds skaperverk — menneskets hærverk.

Emnet skal behandles ut fra et økologisk, økonomisk, politisk, psykologisk og teologisk synspunkt.

ARRANGEMENT MED EN TYSK UNGDOMSGRUPPE FRA ESSEN

I tiden 13.—27. august kommer en ungdomsgruppe fra Essen til Mariaholm. Det er ungdommer i alderen over 18 år som ønsker å få kontakt med norske ungdommer.

Det vil bli lagt opp et felles arrangement på Mariaholm som vil vare i ca. 1 uke. Datoene og nærmere detaljer vil bli kunngjort senere. Du må kunne greie deg på tysk.

MUSIKK/LITURGI-UKE

Musikk og liturgi er ting som har mange berøringspunkter. I de senere år har vi drevet med såkalte ungdomsmesser, men vi har på følelsen at vi fremdeles bare er i begynnerstadium. Ut fra hva «liturgi» er (eller skal være) vil vi ta opp de muligheter musikk byr på til å komme frem til former som er levende og som har appell. Uken på Mariaholm vil bli viet både mer teoretiske og mer praktiske elementer i denne problematikken.

Leiren er ment som et tilbud, ikke til noen spesiell aldersgruppe, men til folk som har forutsetninger til å få utbytte av den:

- 1) folk som spiller ett eller annet instrument,
- 2) folk som er spesielt sangglade,
- 3) folk som er spesielt sterkt motivert (ungdomsledere).

Når det gjelder alderen, vil det mu-

ligens bli gjennomsnittlig 17/18 år, men vi kan ikke utelukke en 13/14 åring, hvis ovennevnte forutsetning er til stede.

Arrangementet er av en litt annen art enn en vanlig sommerleir: det blir et slags seminar der hovedvekten ligger på å arbeide seg gjennom et visst stoff, i teori og praksis. Den som har lyst til å være med på denne musikk-ukene, og ønsker å være med på en annen sommerleir, vil ikke måtte droppe denne siste på grunn av økonomiske årsaker — de kan søke om (og få) sterk prisreduksjon for musikk-ukene.

Tid: 18. juli—25. juli.

Sted: Mariaholm.

Pris: kr. 175,— inkl. hele reisen.

Nærmere opplysninger kan du be om å få tilsendt. Ellers ved påmelding.

OSLO

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 84

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT 2, Oslo

**TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE**

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

**SØREN HANSSEN
Kolonialforretning**

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

En ny norsk film

Det er alltid med en viss spenning at den imøteser nye norske filmer, for en spør seg uvilkårlig: Når skal det lykkes? Blir det klaff denne gangen? — I de senere årene har det vært streif av håp, varsler om at bedre tider var i vente, f. eks. «Rød-blått paradisi».

Men dessverre, «Fem døgn i august» var heller ikke det vi ventet på, selv om den har mange positive trekk. I grunnen er den en temmelig forvirrende film, hvilket i seg selv ikke er noen ulempe, tvert imot, men en spør seg selv om ikke forvirringen i like stor grad ligger hos regissøren som hos tilskueren, og det oppstår tvil om i hvilken grad *Svend Wam* har vært klar over hva slags film han egentlig ville lage, og det er langt fra klart hvilken holdning han har til det stoffet han behandler.

Filmen blir presentert som «en 'annerledes' komedie», og det kan man forsåvidt godt si at den er. Den sentrale skikkelsen, *Viveca (Margrethe Robsahm)*, er en slags playgirl-hippie, en pike nær de trede med en litt ukonvensjonell livsstil, dog med økonomisk grunn under føttene. Sammen med sin venninne *Aud (Kjersti Dørvigen)* får vi se henne i forskjellige situasjoner fra hverdagslivet som kanskje for mange vil fortone seg som temmelig fjernt fra det hverdagslige. Filmens sentrale scener er åpningsscenen, en slags naturbarnballett i skogen, dokumentariske opptak fra avdukingen av Kong Haakon-monumentet i Oslo og et selskap med de samme naturbarna, men denne gangen innendørs. Avdukingen av kongemonumentet blir satt i relieff på en måte som mange kanskje vil finne billig eller lettvindt, men at det har komisk effekt, kan det ikke herske tvil om.

Filmen har ingen bestemt handling; *Vivecas* forhold til en mutt svensk ungdom og slutten på dette forholdet er mer for en episode å regne. — Disse scenene, eller kanskje opptrinn ville være et mer passende uttrykk, er løselig tråkket sammen med hovedpersonen som gjennomgangsfigur. *Margrethe Robsahm* er av-

gjort artig; hennes replikker lyder naturlig snøvlete, selv om manus ikke alltid holder et like høyt nivå. *Kjersti Dørvigen* er også fin, og de scenene hvor de to opererer sammen, er avgjort de mest vellykkede. Adskillig svakere blir scenene med *Stellan Skarsgård* som intens unggutt — han er ikke god. Det «sterke» kjønn er i det hele tatt svakt representert, med unntak av *Harald Heide Steen jr.* som er ypperlig i en kort scene hvor han beskriver sine følelsesmessige opplevelser på Den røde plass.

Det er altså mye positivt ved denne merkelige filmen. Men den er underlig statistisk. Dette skyldes vel delvis det faktum at kameraet er svært stillestående, hvilket igjen forsterker inntrykket av å være vitne til tablåer og ikke til handling. Dette statistiske gir filmen et preg av monotoni, av formålsløshet, noe som passer bra til de personene som vi møter. For i virkeligheten er nemlig personene også underlig formålsløse og «flate», vi bare ser dem, uten å kjenne dem. De forblir todimensjonale. Dette behøver ikke nødvendigvis å være en «feil», for det gir filmen som helhetsinntrykk et preg av å være et opptog av episoder og personer som passerer revy, på en måte som kan være ganske fascinerende. Så selv om altså «Fem døgn i august» ikke kan bli gjenstand for noen uforbeholden lovprisning, er den absolutt severdig og et nytt tegn på at norsk film er i ferd med å utvikle seg i positiv retning.

PH

En milepel - - -

(Forts. fra s. 34.)

var primitivt i Norge og de katolske søstres innsats ble av enorm betydning for den utvikling vi idag opplever. Gjærne benytter jeg anledningen til å takke de søstre som er her tilstede for denne oppofrende, uselvishke innsats. Jeg vet at mange som er kommet i kontakt med dere i St. Torfinns Klinikkk føler takknemlighet for alt hva de har fått.

En ny periode tar til i og med at dette hus og dette kapell blir tatt i bruk. På mange måter representerer dette en ny giv. For her har dere søstre fått et hjem, jeg fristes til å si: et makeløst hjem. Jeg vil gjerne tro at den Hellige Ånd har hatt en finger med i spillet og laget det slik at dette hus, som passet søstrenes behov og gjerning til punkt og prikke, stod ledig akkurat når det trengtes og kunne overtas av søstrene med et minimum av forandringer. La oss ta dette som et tegn på at hans velsignelse fortsatt hviler på dere og på deres virke på klinikken her og i barnehagen.

Selv om året går mot sin slutt, betyr dette altså ikke, og få r det ikke bety, ikke engang i våre hjerter, at dette skal tas som symbol på at vi kan øyne slutten på søstrenes påbegynte virke her på Hamar.

Neste nummer kommer 24. februar

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: *Age Rønning*.

Faste medarbeidere: *Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M., Per Bjørn Halvorsen O.P.*

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.